

Stručni rad

GLOBALIZACIJA U OBRAZOVNOM SUSTAVU I OČUVANJE TROGIRSKE KULTURNE BAŠTINE

Ivana Jarebić, mag.edu.philol.croat.

Kralja Tomislava 18

21 220 Trogir

Sažetak

Cilj ovog rada je utvrditi koliko učenici poznaju kulturu podrijetla njihovih kolega kao i vlastitu baštinu. Anketnim upitnikom ispitano je 70 učenika osmoga razreda osnovne škole u Trogiru. Istraživanje je pokazalo kako 70 % učenika vrlo površno poznaje različite kulture kojima pripadaju njihovi kolege. Isti postotak ispitanika želi produbiti znanje o kulturnoj baštini svoga grada. Svi ispitanici žele što bolje prezentirati svoje znanje prijateljima koji su se asimilirali u zajednici, ali i vršnjacima iz drugih zemalja. Kako bi se to ostvarilo, važna je uloga nastavnika, ali i globalizacijski procesi. Suvremeno informacijsko društvo omogućava im povezanost s cijelim svijetom. Ovo istraživanje, kao i prijedlozi za realizaciju učeničkih ideja, dokazuju hipotezu kako globalizacija ima pozitivne učinke na obrazovne procese jer učenici osim što rade na očuvanju vlastite baštine stječu emocionalne, komunikacijske, socijalne kompetencije. Rad se temelji na literaturi koja se bavi proučavanjem tog fenomena u obrazovanju, ali i djelima o trogirskoj baštini. Navedeni su primjeri kreativnih projekata koji se mogu realizirati u nastavi tako da se učenici društvenim mrežama povežu sa svojim vršnjacima iz određene zemlje te im predstave trogirsku kulturno-povijesna bogatstva. Doprinos ovoga rada je u povezivanju lokalne zajednice i nastavnog kurikulumu u cilju očuvanja i promicanja trogirске kulturne baštine.

Ključne riječi: škola, informacijsko društvo, kulturni identitet, Trogir

1. UVOD

Danas kada živimo u globalnom društvu, važno je kod mladih generacija razviti svijest o kulturnom identitetu i potrebi očuvanja lokalne baštine, kako bi, svjesni bogatstva vlastitog nasljeđa, bili otvoreni za upoznavanje drugih kultura. Najbolji je put za postizanje tog cilja globalno obrazovanje. Njegov je cilj suradnja između naroda, kultura i vjera pa stoga povezuje lokalno i globalno putem informacijske tehnologije. „Ono otvara vidike sudionicima procesa, čini ih otvorenim dionicima društva, spremnima kritički promišljati o svim važnim društvenim pitanjima.“[2] Važno je istaknuti i odgojnu dimenziju ovakvog tipa obrazovanja. Učenici razvijaju svoje socijalne i komunikacijske kompetencije te otvorena srca pristupaju drugima i drugačijima. Ono, kao „transformativan oblik učenja, omogućava kreiranje novih metoda koje odudaraju od formalnog načina edukacije, a utječu na poboljšanje učeničke motivacije za usvajanjem novih činjenica te ih potiče na suradničko učenje“.[2] Globalizacija je izazovan proces uz koji se vežu i negativne konotacije, ali u obrazovnom sustavu od nje treba uzeti ono najbolje što pruža a to je „svijetu na dlanu“ jer u globalnom društvu „koje svjedoči smrti geografije i pražnjenju nacionalne države gdje su migracijska kretanja sve brojnija, a time i isprepletanje različitih kultura, valja kod učenika produbiti spoznaju o vlastitom kulturnom identitetu jer učeći o sebi i pridonoseći razvoju vlastite lokalne zajednice postaju bolji recipijenti drugih kultura“.[8] Ljudi su društvena bića i stvaranje zajednica njihova je fundamentalna potreba, ali zahvaljujući suvremenim migracijama odnos je između tradicionalnog poimanja i današnjih zajednica u nesrazmjeru, a uzrok tome leži u činjenici da one nisu više određene teritorijem, već se granice brišu pa govorimo o deteritorijalizaciji kulture koja se očituje i u obrazovanju. „Taj pojam označava načine na koji ljudi, zahvaljujući migracijama, danas osjećaju pripadnost ne samo jednoj zajednici. Autentičnost kulturne formacije nije više isključivo vezana uz fizičku blizinu kulturnog središta.“[7] Navedena pojava otvara nove mogućnosti u obrazovnim politikama koje trebaju biti usmjerene stalnom proučavanju odnosa identiteta i migrantskog pridruživanja zajednici koja u kulturološkom smislu može biti potpuno drugačija od one kojoj oni pripadaju rođenjem. Svoj doprinos tome daje i ovaj rad, budući da iskustvo djelovanja u multikulturalnom okruženju osmog razreda trogirske osnovne škole omogućava prosvjetnim djelatnicima promatranje simbioze učenika-domaćina i učenika-doseljenika iz dalekih zemalja što je idealan preduvjet za stvaranje projekata na kojima zajednički mogu raditi, a informacijska tehnologija bila bi posrednik koji im to olakšava i povezuje ih s njihovim vršnjacima iz drugih zemalja. Globalno obrazovanje, stoga je u ovom kontekstu od osobitog značaja jer obogaćuje predmetne kurikulume, posebno pridonoseći odgojnoj dimenziji jer zajedničkim učenjem akteri postaju empatičniji, odnose se s poštovanjem prema raznolikosti, a modernu tehnologiju rabe u korisne svrhe. Istodobno, povezuju se i nastavnici kao moderatori koji im daju smjerokaz u odabiru informacija i sadržaja važnih za uspješnost projekta. Kako bi proces bio uspješan nastavnik kao pedagog treba razumjeti način funkcioniranja i potrebe razredne skupine, što je polazišna točka svega. „Krajnji je cilj stvoriti nove

naraštaje koji se bore za društvo u kojem vlada pravda, jednakost i jednake mogućnosti za sve pripadnike društva.“[2] Radom na idejnim kreativnim projektima, koji su predstavljeni u nastavku, učenici ovladavaju demokratskim vještinama komunikacije što je od izuzetnog značaja za njihov habitus jer se tako od adolescentske dobi počinju formirati u osobe otvorene za kritičko promišljanje, suradnju i postaju djelatni sudionici globalnog društva u kojem su promjene intenzivne, a navedene osobine neizostavne za uspješan opstanak. Globalno obrazovanje izazov je i za nastavnike jer ih potiče na usavršavanje, kreiranje inovativnih ideja te korištenje novih alata koji su, a to je jedna od hipoteza ovog istraživanja, samo pomoć koja pridonosi vidljivosti, a nikako ne smiju postati dominantna okosnica, što je posebno zahtjevno postići, obzirom na tehnološku eru u kojoj živimo. Interkulturalno okruženje, koje je predmet ovog istraživanja, nosi sa sobom i izazove u poučavanju. Ono je pogodno za usvajanje novih vještina, ali kako bi se njima ovladalo potrebna je samopercepcija i samopoštovanje kao temelj interkulturalne osjetljivosti koja je neophodna za napredak društva, ali i školske zajednice o kojoj je u ovom slučaju riječ. „Interkulturalna osjetljivost predstavlja emocionalnu dimenziju interkulturalne komunikacijske kompetencije kao krajnjeg ishoda.“[4] „Emocionalna komponenta neophodna je za razvoj znatiželje, otvorenosti, dokidanje predrasuda i stereotipa te toleranciju prema različitim pogledima na svijet, a to su neophodni preduvjeti za uspješno ostvarivanje krajnjih obrazovnih ciljeva interkulturalnog obrazovanja.“[3] Suvremeno obrazovanje treba stvoriti generacije otvorenih umova, spremne pružiti ruku drugačijima, ali svjesne vlastitog kulturnog identiteta i baštine koju su im ostavili preci. Na tome je potrebno raditi od najranijeg doba, a nastavnici koji su, uz obitelj, jedna od najvažnijih karika odgoja mladih neizostavan su dio tog procesa. I ovaj rad, koji u vremenu socijalne distance, želi utvrditi koliko učenici poznaju kulturu podrijetla njihovih kolega, ali i vlastitu kulturnu baštinu, a to je ona trogirski, daje svoj mali doprinos tome. Pojam kulturna baština vrlo je širok, pa ga je potrebno uže odrediti. Povjesničar umjetnosti Tomislav Marasović navodi kako je kultura „ukupnost tvorbi ili pojava u materijalnom i duhovnom životu svakoga naroda i čovječanstva u cjelini, dok baštinu razumije kao nasljeđe koje preci ostavljaju potomcima“.[6] Prema tome bi se, smatra taj autor, pojam kulturne baštine odnosio na „dostignuća što su nam preci ostavili u jeziku i književnosti, graditeljstvu i likovnim umjetnostima, uključujući narodnu umjetnost, glazbu, kazalište, film, znanost i druga područja koja zajedno čine ukupnost kulture“.[6] Hrvatska kulturna baština iznimno je bogata, a dio je nje grad Trogir u kojem je smještena Osnovna škola u kojoj je vršeno istraživanje. „Povijesna jezgra grada Trogira zbog svoje kulturne i povijesne vrijednosti uvrštena je u Popis svjetske baštine 6. prosinca 1997. kao dobro pod okriljem Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine.“ [1] Ovaj značajan kapital važno je sačuvati, osobito u ovom izazovnom razdoblju sveopće globalizacije, a školske ustanove tome uvelike mogu doprinijeti, pa rad daje prijedloge kako povezati interkulturalnu obrazovnu sredinu i promociju grada u narodu poznatog kao „Mala Venecija.“ UNESCO, Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, pod čijom je Trogir zaštitom, naglašava važnost razvoja strategije održivog lokalnog razvoja temeljenog na baštini, iscrpnim studijama i anketiranjem zajednice, a

kako bi se to ostvarilo važna je edukacija mladih od najranijih dana, čemu doprinose i idejna rješenja u nastavku rada.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

CILJ ISTRAŽIVANJA

Temeljni je cilj rada:

- utvrditi koliko učenici osmog razreda poznaju kulturu podrijetla njihovih razrednih kolega koji dolaze iz Poljske, Češke, Albanije, Bosne i Hercegovine, Dominikanske Republike na školovanje u Trogir
- utvrditi koliko poznaju trogirsku kulturnu baštinu budući da potječu iz Trogira i u njemu se školuju
- utvrditi razinu otvorenosti i prihvaćanja osmaša prema kolegama koji su se doselili iz drugih zemalja u Trogir
- dokazati hipotezu kako suradničko učenje i zajednički rad na proučavanju trogirске kulturne baštine poboljšava učeničku motivaciju te utječu na emocionalno zbližavanje svih sudionika u nastavnom procesu
- dokazati hipotezu kako inovativne metode u nastavi i međupredmetna korelacija pomažu u promociji mjesta u kojem se nalazi te pridonose obrazovanju za održivi razvoj
- dokazati hipotezu kako globalno društvo u kojem živimo ima pozitivne učinke na odgojno-obrazovne procese

INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA

Za potrebe ovog istraživanja profesorica Hrvatskoga jezika osmislila je anketni upitnik koji je sadržavao sljedeća pitanja:

1. Koliko ste upoznati s kulturnim obilježjima različitih zemalja iz kojih dolaze vaši kolege?
2. Biste li željeli produbiti svoje znanje o tome zajedničkim radom u školi?
3. Smatrate li da je razredna zajednica prihvatila učenike koji dolaze iz drugih zemalja?
4. Družite li se s njima izvan nastave?
5. Želite li upoznati svoje vršnjake koji žive u rodnim zemljama vaših kolega i upoznati ih s bogatom trogirskom baštinom?
6. Koliko ste upoznati s trogirskom kulturnom baštinom?
7. Želite li proširiti svoje spoznaje o toj temi?
8. Biste li educirali svoje kolege koji su doselili iz drugih zemalja o trogirskoj baštini?

„Anketa je u ovom slučaju najbolja metoda za prikupljanje podataka o navedenoj temi te utvrđivanje rezultata jer se njome pojava može promatrati na individualnoj razini što omogućava izravnu analizu i interpretaciju rezultata s obzirom na relevantna društvena obilježja skupine ispitanika, a to je od iznimne važnosti za problematiku koja se ispituje.“[5]

UZORAK ISTRAŽIVANJA

Uzorak se temelji na populaciji osmoga razreda trogirске osnovne škole. Istraživanje je provedeno u travnju 2021. na prigodnom uzorku od 70 učenika. Od ukupnog broja sudionika 25 je onih muškog spola (35.7 %) a 45 (64.3%) ženskog. Anketni upitnik učenici su ispunjavali u online obliku u vremenskom intervalu od tjedan dana.

Tablica 1. Broj obuhvaćenih učenika prema uspjehu i spolu

8.razred	odličan		vrlo dobar		dobar	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
	10	20	17	7	11	5

3. REZULTATI I RASPRAVA

Na pitanje o tome koliko su upoznati s kulturnim obilježjima različitih zemalja iz kojih dolaze njihovi kolege 49 učenika (70 %) odgovorilo je kako su vrlo površno upoznati s tim. Samo 7 učenika (10 posto) smatra da jako dobro poznaje kulturna obilježja domicilnih zemalja svojih kolega, dok 14 učenika (20 posto) ne zna ništa o tome. Svi ispitanici dali su potvrđan odgovor na pitanje o tome žele li produbiti svoje znanje o tim kulturama zajedničkim radom u školi. Na treće pitanje 56 ispitanika (80%) odgovorilo je kako je razredna zajednica prihvatila učenike koji su doselili iz drugih zemalja, dok 14 učenika (20%) smatra da oni nisu prihvaćeni. Na četvrto pitanje 42 učenika (60%) odgovorila su kako se družu s njima i izvan nastave, 20 učenika (28.5%) družu se povremeno, a 8 učenika (11.4 %) izjasnila su se kako se uopće ne družu s njima izvan nastave. Svi ispitanici odgovorili su potvrđno na pitanje o tome žele li upoznati svoje kolege koji žive u rodnim zemljama njihovih kolega i predstaviti im svoj grad Trogir. Na pitanje o tome koliko su upoznati s baštinom svog grada 55 učenika (78%) odgovorilo je kako jako dobro poznaje kulturnu baštinu Trogira, 10 učenika (14.3%) poznaje je vrlo površno, a samo 5 učenika (7%) ne zna ništa o tome. Od ukupnog broja ispitanika 49 učenika (70%) želi produbiti svoje znanje o trogirskoj kulturnoj baštini, dok 21 učenik (30 %) ne želi usvajati nova znanja. Svi ispitanici potvrđno su odgovorili na pitanje o tome žele li svoje znanje o Trogiru prenijeti vršnjacima koji su se doselili iz drugih zemalja. Referirajući se na navedene rezultate

istraživanja, koji pokazuju kako najveći postotak ispitanika želi produbiti svoje znanje o gradu u kojem živi, ali i upoznati prijatelje iz stranih zemalja s kojima bi naučeno mogli podijeliti te razmijeniti iskustva. U ovom radu donose se idejni projekti koji se mogu implementirati u Nastavni kurikulum kako bi se tako, zajedničkim radom učenika i nastavnika, promovirala trogirski kulturna baština. Važno je naglasiti da u projekte valja uključiti sve učenike koji trebaju, radeći na podjeli poslova, pokazati i svoje organizacijske vještine, pod mentorstvom nastavnika. Međupredmetna korelacija neophodna je za uspješnost realizacije navedenih ideja. Projekti se mogu ostvariti na godišnjoj ili mjesečnoj razini u nastavi ili kao izvannastavna aktivnost, a od osobite je važnosti terenski rad i učeničko samostalno istraživanje. Zajedno mogu izraditi vodič Trogira u obliku virtualne knjige. Vodič treba sadržavati najznačajnije trogirski znamenitosti, kao što su katedrala svetog Lovre, kula Kamerlengo, palače Lucić i Čipiko, rodna kuća bana Petra Berislavića, Radovanov portal, samostan svetog Nikole...Slike znamenitosti trebale bi biti praćene kraćim tekstovima koji bi sadržavali osnovne informacije o njima. Tekstove bi lektorirala profesorica Hrvatskoga jezika, dok bi ih profesorica Engleskoga prevela kako bi ih mogli razumjeti učenici iz zemalja kojima knjiga treba biti predstavljena putem informacijske tehnologije. S tim učenicima, u ovom ali i u ostalim projektima, povezali bi se preko svojih vršnjaka koji vuku korijene otamo. Učenici bi prije izrade vodiča trebali samostalno fotografirati trogirski kamene ljepote koje žele navesti u knjizi ili načiniti zajedničku fotografiju ispred jedne odabrane znamenitosti. Osim poznatih trogirskih građevina, virtualni vodič može sadržavati i manje poznatu materijalnu baštinu, primjerice grbove trogirskih plemićkih obitelji, te zbirke umjetnina, a važno je naglasiti reljef Kairosa. Učenici bi samostalno trebali istraživati materijalnu baštinu, a nastavnici koordinirati njihove aktivnosti i davati im stručne savjete. Samostalan rad uključivao bi obilazak Muzeja grada Trogira, benediktinskog samostana svetog Nikole, ali i poznatih Trogirana koji posjeduju privatne zbirke, a koji bi bili voljni pripomoći mlađim naraštajima u radu na ovom projektu. Učenici iz zemalja kojima bi se prezentirao ovaj uradak mogu izraditi svoje vodiče i razmijeniti ih s Trogiranima. Prijedlog za jedan od projekata izrada je knjige trogirskih recepata. Knjiga može biti praćena video-materijalom koji bi snimali uz stručnu podršku profesora Informatike, a u kojem bi trogirski ugostitelji i slastičari uživo pripremali poznata trogirski jela, a to su pašticada, brudet, rafioli, rožata te brojna druga. Učenici im mogu pomoći u pripremanju jela što bi bilo prikazano u snimljenom materijalu. Osim recepata, knjiga bi sadržavala i slikovne prikaze jela te kratku povijest o tome kako je jelo postalo neizostavan dio trogirski gastronomije, a informacije o tome posjeduju trogirski povjesničari i kroničari s kojima bi se trebali povezati i intervjuirati ih. U snimljenom materijalu mogu donijeti i vlastita iskustva iz svojih domova, ukoliko njihovi roditelji ili stariji pripremaju ta jela, te neke tradicijske običaje koji se uz njih vežu, posebice one vezane uz božićne i uskršne blagdane. Video-materijal potrebno je, radi recepcije stranih državljana, prevesti na engleski jezik. Knjiga može biti tiskana i u papirnatom obliku te praćena učeničkim ilustracijama na kojima bi radili, pod mentorskom palicom profesorice Likovne kulture. Interakcija s učenicima iz drugih zemalja otvara mogućnost da oni predstave svoja tradicionalna jela trogirski osnovcima. Sljedeći je prijedlog izrada virtualnih portreta poznatih

Trogirana, a to su Ivan Lucić, ban Petar Berislavić, Cata Dujšin Ribar, blaženi Augustin Kažotić, Josip Bozzotti, Vinko Coce, Nikola Buble... Uz pomoć nastavnika Informatike radili bi na tome da portreti dobiju glasove i sami iznose biografiju čiji tekst su oni pripremili, istražujući njihov život. Portreti mogu biti praćeni glazbenom podlogom koju bi osmislila Udruga trogirskih glazbenika kao pomoć učenicima da bi materijal bio što zanimljiviji za prezentaciju vršnjacima u stranim zemljama, a sve je, naravno, potrebno prevesti na engleski jezik. Vršnjaci iz zemalja s kojima su se trogirski učenici povezali predstavili bi svoje poznate sunarodnjake ili sumještane. Jedan je od prijedloga i posjet učenika trogirskim obrtnicima koji se bave tradicijskim zanimanjima. To su brodograditelji, kipari, majstori za izradu cipela, krojači, slikari... Snimali bi ih u njihovim radionicama te razgovarali s njima o tome kako su se odlučili za to zanimanje i zašto su ustrajni da se time bave obzirom na globalizacijske procese koji utječu na gašenje tradicijskih obrta. Važno je da u video-materijalu bude prikazan kreativan proces izrade predmeta ili umjetničkih djela kako bi dojam bio što autentičniji. Na projektu iste tematike radili bi učenici iz zemalja kojima je uradak predstavljen. Uz stručno vodstvo profesorice Likovne kulture, može biti organizirana radionica izrade suvenira s motivima Trogira. Suvenirni mogu biti izrađeni u različitim tehnikama. To mogu biti ukrasni predmeti, straničnici, magneti, oslikani kamenčići, slike u različitim tehnikama... Oni se mogu poslati kao poklon vršnjacima u stranim zemljama koji bi zauzvrat poslali svoje uratke, a ovakva interakcija pridonijela bi emocionalnom povezivanju sudionika. Cilj je da učenici izradom suvenira iskažu svoje kreativne potencijale i daju osobni pečat očuvanju trogirske baštine. Radovi trebaju biti rađeni od ekološki prihvatljivog materijala jer je važno učenike obrazovati za održivi razvoj. Zanimljiva je ideja o izradi slikovnice trogirskih legendi. Jedna je od najpoznatijih ona o gospođici Rafioli koja je zatočena u kuli čekala svog spasitelja i pekla kolače koji su o njoj dobili ime. Učenici prije rada na slikovnici trebaju istražiti knjige u kojima su zabilježene trogirske legende o kojima su pisali dr. Ivo Babić i Ante Ivačić. Literarna ostvarenja, oslikana njihovim ilustracijama, mogu biti pisana na trogirskoj cakavici, a kratki sadržaj preveden na engleski jezik. Mogu ih pokloniti svojim prijateljima iz zemalja s kojima su se povezali. Slikovnica može biti praćena i nosačem zvuka na kojem bi učenici interpretativno čitali legende kojima je trogirska nematerijalna baština iznimno bogata. Važno je stranim učenicima prikazati i bogatu tradiciju trogirskih kulturnih društava. Predlaže se da snime kratki film u kojem predstavljaju Kulturno-umjetničko društvo Kvadrilju te Narodnu glazbu Trogir. Na nastavi Hrvatskog jezika moguće je organizirati i radionicu literarne biblioterapije na predlošku lirskih pjesama trogirskih pjesnika Cate Dujšin-Ribar i Mirka Slade Šilovića. Ona bi se snimala i prenosila učenicima iz stranih zemalja s kojima su se povezli. Radionica bi uključivala interpretativno čitanje, razgovor o pjesmama, a nakon toga kreativno pisanje, a zadaća bi bila da od ključnih riječi iz pročitane, koje su oni izabrali, stvore vlastite pjesme koje se mogu čitati stranim prijateljima. Korisna je ideja i organizacija radionice kreativnog pisanja u kojoj bi učenici u suradnji s kolegama iz stranih zemalja kreirali literarni uradak o Trogiru na engleskom jeziku. Naravno, povezali bi se društvenim mrežama, a kada priča bude gotova potrebno ju je, uz pomoć profesorice Engleskog i Hrvatskog, interpretirati i razmijeniti iskustvene spoznaje. Za sve navedeno potrebna

je podrška cijele Škole koja treba maksimalno iskoristiti multikulturalnost u svom okrilju. Krajnji je cilj da učenici iz stranih zemalja posjete Trogir, upoznaju svoje vršnjake te naučene spoznaje šire u svojim sredinama. Mladi Trogirani mogu, ukoliko to bude moguće, posjetiti neke zemlje u kojima žive njihovi vršnjaci s kojima su se upoznali. Trogir je grad prebogate kulturne baštine, neiscrpna inspiracija za brojna istraživanja njegovih povjesničara i kroničara, među kojima se ističu Fani Celio-Cega, Danka Radić, dr. Ivo Babić, a provedeno istraživanje dokaz je kako kod učenika treba dodatno osvijestiti činjenicu koliko je njihov grad bogat znamenitostima. Idejni projekti svojom zanimljivošću i korištenjem moderne tehnologije koja je neizostavan dio života današnjih adolescenata, imaju za cilj probuditi učeničku znatiželju za proučavanjem baštine koju su nam ostavili preci iz davno minulih stoljeća. Tako odgojno-obrazovna ustanova i nastavnici kao njezin stup spajaju staro i novo, lokalno i globalno.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Cilj je ovoga rada, između ostalog, bio ispitati interkulturalnu osjetljivost učenika osmog razreda trogirске osnovne škole. Istraživanja ove teme malobrojna su, a osobito na uzorku osnovnoškolske populacije pa ovaj rad doprinosi tome. Rezultati istraživanja pokazali su kako najveći postotak učenika prihvaća svoje kolege koji dolaze u njihovu razrednu zajednicu iz drugih zemalja, ali vrlo površno poznaju kulture kojima oni pripadaju. Utvrđeno je da žele usvojiti nova znanja o vlastitoj kulturnoj baštini pa je na tome, u interaktivnom okruženju, potrebno dodatno raditi u nastavi za što su oni vrlo otvoreni. Stoga, obrazovni djelatnici trebaju zajedničkim radom osmisliti nove inovativne metode kojima bi potaknuli učeničku motivaciju i iskoristili njihove potencijale. Suradničko učenje najbolji je način za ostvarenje cilja, što su dokazali i rezultati ovoga istraživanja. Iznose se konkretni metodički prijedlozi za pokretanje projekata koji bi se mogli ostvariti u nastavnom procesu kako bi učenici, produbljujući znanje o Trogiru, postali ujedno i promotori svog mjesta, a u tome je neophodna pomoć lokalne zajednice, a za to je potrebno napustiti formalne oblike učenja. Za uspješnost rada posebno je važno naglasiti ulogu nastavnika, koji kao vođa treba posjedovati brojne vještine i stalno se educirati da bi osmislio što zanimljivije sadržaje, o čemu svjedoči i profesorica Hrvatskoga, ujedno i autorica ovoga rada. Globalni svijet u kojem živimo pokazuje u ovom slučaju svoje najpozitivnije benefite jer bez informacijske tehnologije ne bismo mogli radove odaslati u svijet niti povezati trogirске učenike s njihovim vršnjacima koji žive u stranim zemljama. Istražujući vlastitu baštinu, učenici stječu emocionalne, komunikacijske i socijalne kompetencije koje imaju cjeloživotni značaj. Također, rade na očuvanju i promicanju trogirskih kulturno-povijesnih dobara. Informacijskom tehnologijom povezani s vršnjacima iz udaljenih zemalja, usvajaju nova znanja o drugima i drugačijima s kojima se zbližavanju i tako postaju budući građani svijeta jer otvorenih vidika, dokidajući predrasude kroče u daljnje obrazovanje i život. Najbolji je put za to projektni rad jer je kreativan, potiče učenike na suradnju, podjelu odgovornosti, osjećaj pripadnosti i jačanje komunikacijskih vještina. Svrha je navedenih idejnih projekata iskoristiti prebogate baštinske potencijale Trogira u

odgojno-obrazovnom sustavu i stvoriti od mladih naraštaja ljude svjesne vlastitog kulturnog identiteta, osposobljene za život usklađen s ciljevima održivog razvoja društva. Suvremeno obrazovani ljudi trebaju razviti sposobnost da misle globalno, a djeluju lokalno.

5. LITERATURA

- [1.]Babić, I., Babić, D., Radić, D. 2017. *Trogir-UNESCO 1997.-2017*. Split: Društvo Radovan.
- [2.]Cabeduzo, Alicia i sur. 2008./2012. *Smjernice za globalno obrazovanje*. Lisabon: Centar Sjever-Jug Vijeća Europe, pregled 4.1.2022. dostupno <https://rm.coe.int/smjernice-za-globalno-obrazovanje-pojmovi-i-metodologije-globalnog-obr/168070ebc4>
- [3.]Drandić, D. 2013. *Interkulturalna osjetljivost nastavnika kao pretpostavka razvoja interkulturalne osjetljivosti učenika*. Doktorska dizertacija. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
- [4.]Gundara, J. 2000. *Interculturalism, Education and Inclusion*. Paul Chapman Educational Publishing.
- [5.]Lamza-Posavec, V. 1995. *Javno mnijenje: teorije i istraživanje*. Zagreb: Alineja.
- [6.]Marasović, T. 2001. *Kulturna baština*. Split: Veleučilište.
- [7.]Mesić, M. 2000. *Globalizacija, nove države i novi migranti*. U: Migracijske i etničke teme18/ Časopis (str. 7-22). Zagreb: Institut za migracije i narodnosti.
- [8.]Stalker, P. 2000. *Workers Without Frontiers: The Impact of Globalization on International Migration*. Lynne Reinner Publisher, Inc.